

Jirousek, Skalník, Bernatík & partneři

advokátní kancelář

JUDr. Vladimír Jirousek IČ 66203155 ev. č. ČAK 0239 tel.: 596 118 691 e-mail: jirousek@ak-jsb.cz

Ústavní soud ČR

Joštova 8
660 83 Brno 2

Sídlo: Moravská Ostrava, Preslova 9
PSČ 702 00, PS 138

fax: 596 118 690; 596 116 277
www.jsbapartneri.cz

Účet č.: 5539498001/2700

Vyřizuje:

Ostrava, dne 8.8.2023

Navrhovatel: **Skupina senátorů Senátu Parlamentu ČR,**
za něž jedná senátor **Ing. Zdeněk Nytra**, jenž udělil plnou moc
k zastupování před Ústavním soudem

JUDr. Vladimíru Jirouskovi, advokátovi vedenému v seznamu ČAK
pod ev. č. 00239, IČ 66203155, sídlem Preslova 361/9, 702 00 Ostrava

Účastníci řízení: 1. **Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky,**
sídlím Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

2. **Senát Parlamentu České republiky,**
sídlím Valdštejnské náměstí 4, 118 01 Praha 1

3. (alternativně) **Veřejný ochránce práv,**
sídlím Údolní 39, 602 00 Brno

NÁVRH

podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky

na zrušení některých ustanovení zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění zákona č. 183/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Přílohy:

- plná moc
- podpisová listina senátorů
- 6x stanoviska odborných lékařských společností (stanovisko OSPDL, stanovisko Společnosti dětské neurologie, stanovisko České společnosti otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, stanovisko Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, stanovisko Sdružení ambulantních specialistů, stanovisko Sdružení praktických lékařů pro děti a dorost)
- Stanovisko International Association of Communication Sciences and Disorders
- Stanovisko Slovenské spoločnosti pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku
- pozměňovací návrh 12 poslanců ke Sněmovnímu tisku 289

I. Aktivní legitimace navrhovatelů

1. Navrhovatelé (v posuzované věci skupina 20 senátorů) jsou ve smyslu ust. § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, aktivně legitimováni k podání návrhu na zrušení zákona, resp. jeho jednotlivých ustanovení, a to při dovození protiústavnosti konkrétního zákona či jeho části v intencích čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky (dále jen „**Ústava**“). Splnění zákonné podmínky minimálního počtu senátorů – navrhovatelů dokládáme podpisovou listinou, jež je přílohou součástí návrhu.

2. Svého oprávnění využívají navrhovatelé stran dále specifikované části zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění novely – zákona č. 183/2023 Sb. ze dne 1. června 2023, kterým se „*mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů*“ (dále též „**Napadený zákon**“). Nové znění Napadeného zákona nabylo platnosti vyhlášením ve Sbírce zákonů dne **23. června 2023**, kdy byla rozeslána přísl. částka 90, ročník 2023 Sbírky zákonů s tím, že účinnost návrhem dotčené části Napadeného zákona nastává 1. září 2023.

3. Pro úplnost se konstatuje, že navrhovatelé neshledali žádnou ze zákonných podmínek nepřípustnosti návrhu ve smyslu ust. § 35 zákona o Ústavním soudu.

II. Předmět návrhu a základní vymezení jeho důvodů

1. Navrhovatelé podávají návrh na **zrušení ust. § 2 odst. 2 písm. e) a ust. § 18a zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících**, která dle přijaté novely – zákona č. 183/2023 Sb., zní:

- „§ 2 – *Pedagogický pracovník*
(2) *Přímo pedagogickou praxi vykonává*
.....
písm. e) školský logoped,“

- „§ 18a
Školský logoped

Školský logoped získává odbornou kvalifikaci studiem pro přípravu školských logopedů a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd

- a) *zaměřené na speciální pedagogiku se státní závěrečnou zkouškou z logopedie a surdopedie, který nenavazuje na akreditovaný bakalářský studijní program,*
- b) *zaměřené na speciální pedagogiku se státní závěrečnou zkouškou z logopedie a surdopedie, který navazuje na akreditovaný bakalářský studijní program speciální pedagogika, nebo*

c) *zaměřené na logopedii se státní závěrečnou zkouškou z logopedie a surdopedie“.*

2. Praxe, kterou Napadený zákon v rámci pozitivní právní úpravy zakládá, a to mj. při současné legalizaci dlouhodobě trpěného protiprávního stavu (viz čl. V/návrhu), je zásadním narušením ústavní ochrany lidských práv vymezených v čl. 1 až čl. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a zcela bezprecedentním porušením závazků přijatých Úmluvou na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (č. 96/2001 Sbírky mezinárodních smluv), konkrétně porušením čl. 1, čl. 3 a čl. 4 uvedené mezinárodní smlouvy, to vše při evidentním porušení ústavní zásady obsažené v čl. 31 Listiny zajišťující právo na ochranu zdraví a právo na bezplatnou zdravotní péči na základě veřejného pojištění. Na zjevné a konkretizované porušení ústavního pořádku ČR prakticky systémově navazuje kolize napadené právní úpravy s řadou zákonných ustanovení, ať již obsažených v zákoně č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách, v aktuálním znění, v zákoně č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, v aktuálním znění, či v dalších právních předpisech konkretizovaných v čl. IV/tohoto návrhu.

III.

Obor „Logopedie“ („Klinická logopedie“) a obor „Speciální pedagogika“

1. Alespoň rámcové vymezení výše označených oborů a výklad určité odborné terminologie před vlastním a jistě rozhodným právním rozbohem věci (čl. IV/návrhu) považujeme za nezbytný z toho prostého důvodu, že právě střety argumentací odeznených při schvalování novely Napadeného zákona, ať již v Poslanecké sněmovně nebo v Senátu, prokázaly značnou a obecně nepřijatelnou bagatelizaci problematiky související se zavedením institutu „Školský logoped“ a problémů na něj navazujících (zejména týkající se včasné a relevantní léčby dětí), jež byla v drtivé většině projevem až hrubé neznalosti potřebných skutečností a projevem absolutního despektu k názorům lékařských kapacit (asociací a spolků) podložených vědeckými poznatky týkajícími se příčin logopedických vad a metod zdravotní logopedické péče.

2. Logopedie je dnes v civilizovaných zemích a na základě již obecně uznávaných medicínských poznatků (a mj. též na základě stávající pozitivní právní úpravy platné a účinné v ČR v době podání tohoto návrhu) ryze **zdravotnickým oborem**. Logopedie jako taková je přitom **oborem jediným a nedělitelným** a takto je též (bez dalšího!) vnímána laickou veřejností, což je pro danou problematiku a léčení logopedických vad svým způsobem zásadní. Na uvedených tvrzeních nic nemění označení „školská“, tzn. označení odlišné od „klinická“, přitom označení „školská“ ve svých důsledcích podmiňuje relativizaci oboru logopedie s tím, že dle z praxe vrchovatě nabytých zkušeností je institut „Školská logopedie“ (běžně pedagogy již dávno a protiprávně užívaný) institutem zavádějícím a pro již zmíněnou laickou veřejnost vysloveně matoucím. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že **dle nejnovějších vědeckých poznatků tvoří obecné artikulační vady pouze cca 10 % logopedických vad, většina dalších je řazena pod tzv. neurovývojové poruchy, poruchy s genetickým základem apod.** Proto se studium logopedie v řadě vyspělých zemí přesunulo či tč. přesouvá na lékařské fakulty (např. Švédsko, Francie, Velká Británie etc.).

3. Je pravda, že jak budoucí klinický logoped, tak speciální pedagog, jsou absolventy shodného magisterského pedagogického programu (speciální pedagogika – mj. viz znění napadeného ust. § 18a), v rámci kterého se studenti povinně seznamují s podstatou těchto samostatných oborů:

- **Studium Logopedie** – je pro speciální pedagogický oborem, který se zabývá **výchovou, vzděláváním** a rozvojem osob s logopedickým postižením;
- **Studium Tyflopédie** – je pro speciální pedagogický oborem, který se zabývá **výchovou, vzděláváním** a rozvojem osob se zrakovým postižením;
- **Studium Psychopedie** – je pro speciální pedagogický oborem, který se zabývá **výchovou, vzděláváním** a rozvojem osob s mentální retardací a duševními poruchami;
- **Studium Etopedie** – je pro speciální pedagogický oborem, která se zabývá **rozvojem, výchovou** a vzděláváním dětí a dospělých, kteří mají poruchu emocí a chování;
- **Studium Somatopedie** – je pro speciální pedagogický oborem, který se zabývá **výchovou, vzděláváním** a rozvojem osob tělesně postižených a zdravotně oslabených;
- **Studium Surdopedie** – je pro speciální pedagogický oborem, který se zabývá **výchovou, vzděláváním** a rozvojem jedinců se sluchovým postižením.

Ukončení uvedeného magisterského studia je bez dalšího kvalifikací pro výkon speciálního pedagoga, jehož **posláním je stanovení specifických postupů při výuce, výchově a vzdělávání osob s některým z výše uvedených postižení, a to při odborném akceptování charakteru a míry (rozsahu) daného postižení stanovených odborníkem příslušného oboru, což však speciální pedagog není a nemůže být.** Je vhodné konstatovat, že posláním speciálního pedagoga spočívající v zajištění rozvoje, výchovy a vzdělávání dětí a dospělých, ať již s logopedickou či surdopedickou, resp. jinou poruchou, nikdo nezpochybnuje, přitom k naplnění tohoto poslání rozhodně nebylo zapotřebí včlenit do pozitivní právní úpravy napadená ustanovení, tj. § 2/odst. 2 písm. e) a § 18a. **Účelem tohoto postupu prosazovaného až agresivním lobbingem (v minulosti již 2x neúspěšného) je zcela něco jiného, a to legalizace dosud neoprávněné realizace léčení logopedických vad pedagogy za úplaty v hotovosti.**

4. Pro účely zdravotnické veřejnosti a zdravotní pojišťovny je opakovaně vydáván seznam Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (dále jen „MKN“), který je aktuálním překladem anglického originálu „International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems“. MKN je ohledně jasného definování nemocí, resp. zdravotních vad, všeobecně uznávána a jako taková nemůže být přehlížena ani při posuzování právní úpravy či právních úprav jakkoli se týkajících zdravotní problematiky, nemocí či zdravotních (logopedických) vad, resp. například též při posuzování plnění závazků mezinárodní smlouvy (Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny – viz čl. IV/b. 2 návrhu). Pro účely tohoto rozboru lze ilustrativně stručně (a abecedně) zmínit alespoň některé logopedické vady, jež jsou bez dalšího řazeny jako nemoci, resp. zdravotní vady: **Afázie** – v MKN pod označením **R47.0**; **Breptavost** – **F98.6**; **Dysartrie** – **R47.1**; **Dysfagie** – **R13**; **Dyslalie** nebo **Vývojová dyslalie** – **F80.0**; **Vývojová dysfázie** – **F80.1** a **F80.2**; **Koktavost** – **F98.5** a další. Uvedené poruchy jsou mimo rozumnou pochybnost všeobecně uznány jako nemoci, resp. zdravotní vady, přitom jejich léčba spadá výhradně **pod zdravotní péči klinických logopedů, a to při dodržení standardů (postupů) předepsaných zákonem** (viz dále – čl. IV/b. 4 a další návrhu). Aby absolvent magisterského pedagogického programu mohl vykonávat zdravotnické povolání logopedie jako klinický logoped, je povinen:

- absolvovat pod odborným dohledem školitele – klinického logopeda **3 roky praxe** při plném pracovním úvazku 40 hod./týdně; tato praxe sestává (i) z tzv. základního vzdělávacího kmene (18 měs.) a po úspěšném absolvování této praxe na logopedickém pracovišti zdravotnického zařízení (ii) z tzv. specializovaného výcviku (18 měs.); kromě každodenní odborné praxe je čekatel v rámci základního kmene povinen absolvovat kurzy a semináře zaměřené na související lékařské obory (foniatrie, neurologie, ORL, geriatric), musí zvládnout podstatu anatomie, fyziologie a patofyziologie v oblasti ORL a neurologie a min. v rozsahu 2 týdnů vykonat praxi na lůžkovém logopedickém pracovišti nebo v léčebně (tj. celkem 50 dnů specializovaného vzdělávání); v průběhu tzv. specializovaného výcviku musí čekatel kromě běžné logopedické praxe pod vedením školitele absolvovat mj. specializační stáže na specializovaném akreditovaném pracovišti (tj. v rámci druhé části praxe – celkem 53 dnů předepsaného specializovaného vzdělávání).

(tříletá praxe je ve zdravotnictví a pro zdravotní pojišťovny podřazena pod kód K1)

- Po tříleté praxi je budoucí klinický logoped povinen složit atestační zkoušku před komisí stanovenou Ministerstvem zdravotnictví ČR, a to za povinné účasti lékaře (povětšinou foniatr nebo lékař ORL). Atestace je zaměřena na (i) poruchy hlasu (anatomie hlasového a dýchacího ústrojí, fyziologie tvorby hlasu, atd.), (ii) poruchy řeči (anatomie a fyziologie řečového ústrojí, specifické poruchy vývoje řeči, organické změny mluvidel, poruchy plynulosti řeči – např. koktavost, atd.), (iii) vady a poruchy sluchu (např. anatomie a fyziologie sluchového ústrojí vč. související diagnostiky), (iv) znalosti ze souvisejících lékařských oborů (foniatrie, audiologie, neurologie, etc.), (v) znalosti z nelékařských oborů (klinický psychologie, fonetika) a (vi) lékařskou etiku, organizaci zdravotnictví, systém všeobecného zdravotního pojištění, atd.

(po úspěšné atestaci je výkon logopedie ve zdravotnictví a pro zdravotní pojišťovny podřazen pod kód K2)

- Po atestaci následují další dva roky povinné praxe včetně certifikovaných kurzů **a teprve poté, má dotyčný/dotyčná právo uzavřít smlouvu se zdravotní pojišťovnou a vykonávat logopedii jako samostatný klinický logoped.**

(následující výkon logopedie je ve zdravotnictví veden pod kódem K3)

Závěry k čl. III/b.1 až b.3:

- Logopedie je tzv. nelékařským zdravotnickým oborem zaměřeným na LÉČENÍ poruch komunikace a poruchy hlasu a ve smyslu ústavního pořádku a stávající pozitivní právní úpravy platné a účinné před podáním tohoto návrhu se tomuto oboru mohou věnovat pouze osoby splňující rozsáhlý soubor zákonem stanovených podmínek, a to při dodržování zákonem stanovených standardů a postupů a při zákonem stanoveném vybavení, to vše pod kontrolou ze strany orgánů zdravotní a hygienické státní správy, pod povinným pojištěním a na základě smluv uzavřených se zdravotními pojišťovnami při dodržování čl. 31 Listiny (dále – viz čl. IV/návrhu).*
- Posláním a kompetencemi speciálních pedagogů po ukončení magisterského pedagogického studia zahrnujícího absolvování volitelných předmětů, tzv. pédií*

(logopedie, surdopedie, tyflopédie, sumatopedie, atd. – viz výše), je zabývat se rozvojem, výchovou a vzděláváním osob postižených at' již logopedickými, surdopedickými či jinými vadami. Zásadně platí, že tato speciální pedagogická disciplína není určena k LÉČENÍ zdravotních vad a poruch, a to včetně logopedických vad. Právě k tomu však napadená právní úprava slouží a má legalizovat dlouhodobě trpěnou praxi speciálních pedagogů provozujících „Logopedické poradny“ s celotýdenním provozem (tj. mimo školská zařízení) zaměřené téměř výlučně právě na „léčení“ logopedických vad (viz čl. VI/návrhu). Jinak řečeno, Napadený zákon umožňuje (legalizuje), aby zdravotnický obor vykonával absolvent pouze magisterského pedagogického programu, tzn. okamžitě po ukončení pedagogického studia, a to bez praxe, bez dalšího povinného vzdělávání, bez povinných zkoušek, bez kontroly státních orgánů, bez vázanosti na zdravotní pojišťovny a jak již bylo řečeno – za nemalé hotové výdaje placených pacienty, resp. jejich rodiči, bez ohledu na skutečnost, že terapie logopedických vad spadá pod veřejné pojištění s nárokem na bezplatnou zdravotní péči.

- c) *Je věci prosté logiky, že pokud by speciální pedagogové nechtěli nic jiného, než realizovat své poslání u osob postižených logopedickými vadami, pak jakákoliv změna zákona v rozsahu napadených ustanovení zák. č. 563/2004 Sb. nebyla ani z části potřebná.*

IV.

Pozitivní právní úprava

1. Ústava – Listina základních práv a svobod:

Listina, jež je součástí ústavního pořádku ČR, zakotvuje k dané problematice jednak obecná ustanovení v čl. 1 až čl. 4, jednak speciální ustanovení obsažená v čl. 31. V návrhu adresovaném Ústavnímu soudu je jistě nadbytečné konkrétně citovat zmíněná obecná ustanovení vymezující základní práva a svobody, jež se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy ... atd. s tím, že (čl. 3/3 Listiny) *nikomu nesmí být způsobena újma pro uplatňování jeho základních práv a svobod*, (čl. 4/3 Listiny) *zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují zákonné podmínky (!)*, přitom (čl. 4/4 Listiny) *při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu*.

V posuzovaném případě pak je svým způsobem zásadní poukázat na čl. 31. Listiny, který stanoví, že každý *má právo na ochranu zdraví*, přitom *na základě veřejného pojištění mají občané právo na bezplatnou zdravotní péči* (pozn.: na tento článek Listiny pak jednoznačně navazuje ust. § 28 odst. 3 písm. f/ zák. č. 372/2001 Sb., o zdravotních službách – viz dále).

2. Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (dále jen „Úmluva“)

Jménem České republiky byla Úmluva podepsána 24.6.1998, přitom ratifikační listina ČR byla u generálního tajemníka Rady Evropy uložena 22.6.2001. **Úmluva vstoupila pro Českou republiku v platnost 1. října 2001.** V kontextu tohoto rozboru je namístě konstatovat následující části znění Úmluvy:

- Úmluva byla podepsána a ratifikována při vědomí zrychlujícího se vývoje medicíny a při vědomí, že zneužití medicíny může vést k činům a situacím ohrožujícím lidskou důstojnost. Strany Úmluvy se zavázaly chránit důstojnost a svébytnost všech lidských bytostí a zaručily se k respektování jejich integrity při ochraně práv a svobod při aplikaci zdravotní péče.
- Princip rovné dostupnosti zdravotní péče vymezený v čl. 3 Úmluvy zavazuje členské státy, aby „v rámci své jurisdikce zajistily rovnou dostupnost zdravotní péče *patřičné kvality*“.
- Z pohledu předmětné problematiky je zásadní článek 4. Úmluvy: „*Jakýkoliv zákrok v oblasti péče o zdraví, je nutno provádět v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy*“. Na uvedený článek Úmluvy navazuje obecné pravidlo spec. v čl. 5., a totiž, že *každá osoba musí být o účelu a povaze zákroku* (postupu realizovaného v rámci poskytované zdravotní péče) *předem informována, jakož i o jeho důsledcích a rizicích*.

Závěry k čl. IV/b. 1 a 2:

- a) Je nesporné, že právo na ochranu zdraví je třeba podřadit pod základní práva a svobody podléhající ústavní ochraně ve smyslu díkce čl. 1 až čl. 4 Listiny. Pozn.: Problematika spojená s právem na bezplatnou zdravotní péči (čl. 31 Listiny) je pojednána níže v návaznosti na zákon o zdravotních službách (čl. IV/b. 3 návrhu).*
- b) Mezinárodní smlouva je po své ratifikaci svým způsobem nadřazena zákonům, které se zněním (závazky) této smlouvy nesmí být v kolizi. Pokud Úmluva zajišťuje ochranu lidských práv a důstojnosti na poli medicíny, tzn. při výkonu veškeré zdravotní péče, stává se s ohledem na zařazení závazků Úmluvy pod soubor „lidských práv“ součástí ústavního pořádku České republiky.*

3. Zákon č. 372/2011, o zdravotních službách, v aktuálním znění

Pro posouzení posuzované problematiky (protiústavnosti § 2 odst. 2 písm. e/ a § 18a Zákona) jsou významná a svým způsobem rozhodná tato ustanovení zákona o zdravotních službách:

- ust. § 2, odst. 4, písm. b/ stanoví, že „*zdravotní péči se rozumí preventivní, diagnostické, léčebné, léčebně rehabilitační ... nebo jiné zdravotní výkony prováděné zdravotnickými pracovníky*“ (takto zákonem o zdravotních službách vymezené výkony zákonodárce označuje jako „zdravotní výkony“, a to při současném odkazu na písm. a/ cit. ustanovení, v němž se např. hovoří o předcházení, **odhalení a odstranění vady** nebo o posuzování zdravotního stavu);
- ust. § 28 písm. f/ zákona o zdravotních službách pak jednoznačně vymezuje **zákonnou povinnost** předem informovat pacienta o ceně těch zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených z veřejného zdravotního pojištění, jinak řečeno, **zákon zakazuje hotovostní úhrady v případě takových výkonů, které jsou zdravotním**

pojištěním kryty a zdravotními pojišťovnami hrazeny! V této souvislosti je nutné poznamenat, že zdravotní péče zahrnující ve smyslu § 2 odst. 4 písm. b) zákona o zdravotních službách zdravotní výkony, tzn. včetně zdravotních výkonů při léčení logopedických vad (viz ilustrativně spec. v čl. III/4 návrhu) vedených v MKN bez dalšího jako zdravotní vady, je klinickým logopedům na základě smluv se zdravotními pojišťovnami hrazena z prostředků veřejného pojištění. Za tyto „zdravotní výkony“ (včetně diagnostiky!) školští logopedové dlouhodobě inkasují hotovostní úhrady, a to často ve výši, jež přesahuje úhrady zdravotních pojišťoven klinickým logopedům (viz čl. IV/návrhu).

4. Zák. č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče (tzv. zákon o nelékařských zdravotnických povoláních) a další právní předpisy vymezující podmínky (standards) výkonu logopedie

Pro dovození kolize Napadeného zákona, resp. návrhem napadených zákonných ustanovení je nepochybně zásadní ust. § 23 zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, který vymezuje **Odbornou způsobilost k výkonu povolání logopeda ve zdravotnictví**. Jistě není od věci připomenout, že § 23/odst. 1 cit. zákona je prakticky obsahově shodný s § 18a Napadeného zákona. Uvedené ustanovení však v odst. 2 až 4 stanoví další zákonné podmínky pro nabytí způsobilosti k výkonu povolání logopeda, tak jak jsou podrobněji a ve smyslu tzv. „Vzdělávacího programu specializačního vzdělávání“ uvedeny v čl. III/b. 4 tohoto návrhu (povinná tříletá praxe pod dohledem klinického logopeda, atestační zkouška, absolvování specializačního vzdělávání v oboru klinické logopedie).

Již ze samotného označení zák. č. 96/2004 Sb. jednoznačně vyplývá, že logopedie je **zdravotnickým povoláním**, přitom v ust. § 23 odst. 5 zákonodárce jednoznačně určuje, které činnosti „výkon povolání logopeda ve zdravotnictví“ zahrnuje: „**odst. 5) ... činnosti preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační a dispensární péče ...**“. Samozřejmě není náhoda, že vymezení činností (zdravotní péče) logopeda **se doslovně shoduje s vymezením zdravotních výkonů v zákoně č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách**. Žádný z těchto zdravotních výkonů nepochybně nepřísluší speciálním pedagogům, jinak řečeno, žádnou takovou činnost nelze vnímat jako činnost pedagogickou. Skutečnost je však taková, že veškeré tyto činnosti (včetně diagnostiky!) speciální pedagogové dlouhodobě a s náležitou veřejnou prezentací provozují, a to za již zmíněné hotovostní úhrady.

Pokud Úmluva spec. výše pod b. 2 tohoto článku návrhu zakládá povinnost dodržovat v oblasti péče o zdraví závazně uložené „*profesní povinnosti a standardy*“, je třeba v této souvislosti a nad rámec výše zmíněného zákona o zdravotnických povoláních poukázat na následující právní předpisy:

- vyhlášku MZ ČR č. 92/2012 Sb., v aktuálním znění, o požadavcích na technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení, když povinné vybavení ambulance klinického logopeda je kromě tzv. společných požadavků předepsáno v Příloze č. 2/I/b.2.5. uvedeného předpisu;
- vyhlášku MZ ČR č. 79/2013 Sb., v aktuálním znění, o pracovně-lékařských službách předepisující mj. náležitosti povinné dokumentace a další povinnosti;
- zák. č. 373/2011 Sb., o spec. zdravotních službách, v aktuálním znění, upravující zásady při zpracování posudků, které kliničtí logopedové vystavují např. pro účely škol;

- další právní předpisy týkající se požadavků na pracoviště a pracovní prostředí, nebo jimiž se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci (hygienické náležitosti), např. nařízení vlády č. 361/2007 Sb., nebo nařízení vlády č. 101/2005 Sb.

Závěry k čl. IV/b. 3 a 4:

Zákonná úprava, která kontinuálně a relevantně navazuje na ústavní pořádek ČR (viz výše čl. IV/b. 1 a 2), zcela jednoznačně ukládá, že logopedické výkony, resp. logopedickou péči, lze realizovat pouze za podmínek a způsobem, jež je vymezen v přísl. ustanoveních zákona o zdravotních službách a zákona o nelékařských zdravotních povoláních. Zavedením institutu „Školského logopeda“ novela Napadeného zákona, resp. konkretizovaná ustanovení Napadeného zákona, nepochybně připouští (a jak již bylo řečeno, fakticky legitimizuje dosud zjevně protiprávní stav) jejich výkon mimo právním režimem stanovené profesní povinnosti a standardy a fakticky svěřila zdravotní výkony pedagogům (mimo zdravotnictví a navíc za úplatu). Za situace, kdy poskytovaná logopedická péče nemůže být realizovaná jinak než prostřednictvím zdravotních výkonů, je porušení ústavního pořádku, tj. Listiny a Úmluvy, zřejmé.

V.

Stanoviska lékařských spolků

1. Pro úplnost je vhodné připomenout, že proti Napadenému zákonu, resp. označeným ustanovením, tj. ve znění novely zák. č. 183/2023 Sb., se předem a jednoznačně vymezily odborné lékařské spolky, a to mj. v návaznosti na zkušenosti nabyté v návaznosti na roky protiprávně provozovanou „logopedickou“ praxi pedagogů způsobem, jež vyplývá z příloh tohoto návrhu. V souvislosti s tvrzeními a závěry uvedenými výše, stačí z jednotlivých stanovisek uvedených lékařských subjektů citovat následující:

- **Sdružení praktických lékařů pro děti a dorost z.s.:** „SPLDD ČR registruje v posledních letech narůstající nekompetentní snahy rezortu školství zasahovat do léčby dětí s neurovývojovými poruchami. Především se jedná o děti s poruchami řeči (výslovnosti), jazyka (složitého jazykového systému) a sociální komunikace. Vzhledem k tomu, že neurovývojové poruchy mají tendence vytvářet komorbidity, často se sekundárními důsledky v podobě dalších duševních poruch, považujeme jakýkoliv zásah pedagogů do léčby nemocí za rizikový. Navrhovaný název dvou rozličných povolání (klinický logoped x školský logoped) nebude veřejnosti rozlišován a zcela nesystémově dojde k situaci, že zdravotní péči budou poskytovat školští pracovníci bez zdravotnické kvalifikace a bez jakékoliv odpovědnosti za poskytnutou péči.“
- **Odborná společnost praktických dětských lékařů ČLS JEP:** „Poruchy vývoje řeči a jazyka jsou příznakem vývoje dítěte jako takové (tzv. neurovývojové poruchy) ... Jedná se tedy většinou o poruchy, které musí být diagnostikovány v oblasti zdravotnictví, nikoli školství a musí k nim být přistupováno komplexně ve zdravotnickém systému.“
- **Společnost dětské neurologie, Česká lékařská společnost I.E. Purkyně:** „Diagnostika dětí s neurovývojovými poruchami patří do kompetence kvalifikovaných zdravotnických profesí, klinického logopeda, klinického psychologa, dětského neurologa, dětského psychiatra apod. ... pracovníci školství (tzv. školský logoped)

nemají k této komplexní diagnostice dostatečnou kvalifikaci. Neadekvátní posílení kompetencí pedagogických pracovníků v diagnostice neurovývojových poruch může významně snížit kvalitu péče o tyto pacienty.“

- **Česká společnost otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku:** *„Klinický logoped pracuje v návaznosti na lékaře, neurologa či foniatra, a podílí se na diagnostice neurovývojových poruch jako je vývojová afázie, vývojová dysfázie, poruchy autistického spektra ... a plně se věnuje jejich rehabilitaci. Nejedná se pouze o diagnostiku a rehabilitaci jednoduchých artikulačních vad a poruch, ale o rehabilitaci velmi těžkých poruch vývojových, proto nelze zaměřovat či směřovat klinické logopedy, kteří jsou jednoznačně pracovníky zdravotnickými, s logopedy školskými, kterým zdravotnické kompetence nepřísluší.“*
- **Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví:** *„Poslanecká sněmovna schválila novelu, do které byl vsunut ... Školský logoped (§ 18a). Legislativní kodifikace tohoto povolání a následný vznik praxí s tímto povoláním by způsobil (i) matoucí situaci pro rodiče dětí s poruchami řeči, (ii) možnost neadekvátní (protože nekompetentní) péče o děti s rizikem trvalých následků, ... (iii) legislativní průlom do současného stavu kompetencí školství/zdravotnictví.“*
- **Sdružení ambulantních specialistů ČR, o.s.:** *„Zavedení pracovní pozice školského logopeda by podle odborníků zhoršilo kvalitu diagnostiky, následné léčby řečových vad a zdravého vývoje dětí.“*

2. Je notoricky známo, že pedagogové v ČR se inspirovali právní úpravou a praxí zavedenou na Slovensku (v minulosti již dvakrát s návrhem zavedení školského logopeda neuspěli), přitom k výsledkům, která v SR tato praxe zavedla, se vyjadřuje **Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku**, tzn. při nabytých zkušenostech, takto: *„Nevhodně koncipovaná právní úprava na úseku školství přináší neoprávněné a nežádoucí posílení kompetencí speciálních pedagogů – školských logopedů, a to bez potřebné kvalifikace a klinické praxe, což odporuje legislativě platné pro samostatný zdravotnický obor: klinická logopedie. V neposlední řadě tato práce způsobuje **nekompetentní zásahy školských logopedů do diagnostiky**, která u všech komunikačních poruch náleží dle kvalifikace klinickému logopedovi, resp. všeobecnému lékaři pro děti a dorost, nebo jiné osobě se zdravotnickým vzděláním.“* V dalším navrhovatelé odkazují na obsáhlou zprávu slovenské společnosti, a to mj. s tím, že zavedení předmětné právní úpravy vedlo ve svých důsledcích mj. k tomu, že v současné době je na Slovensku cca jen 80 klinických logopedů! (*Pozn.: Zjevný důsledek skutečnosti, proč by se absolvent VŠ podroboval dalšímu náročnému vzdělávání, tj. včetně atestace, a dlouhodobé povinné praxi, když daný obor může bez kontroly, bez pojištění a bez zákonem předepsaných standardů vykonávat po ukončení studia. Jde v podstatě o návrat k praxi v rámci socialistického zřízení, tzn. o zjevný krok zpět.*)

3. Ohledně velmi důrazného varování ze strany nadnárodní logopedické společnosti, která sdružuje logopedy, resp. logopedické subjekty EU, tzn. ze strany International Association of Communication Sciences and Disorders, odkazují navrhovatelé na obsah příloženého stanoviska IALP z 27.3.2023, a to při konstatování, že toto stanovisko je zcela ve shodě se stanovisky odborných lékařských spolků, na než je poukázáno výše pod b. 1 tohoto článku návrhu.

Závěry k čl. V/b. 1 až 3:

- a) *Za situace, kdy stejně jako výše uvedené společnosti (spolky) upozornila na absolutní nevhodnost zavedení institutu „školského logopeda“ a související rizika týkající se zejména zdraví dětí (mj. již prokázaná) též nadnárodní organizace International Association of Communication Sciences and Disorders (IALP), je přinejmenším s podivem, že zákonodárci, co by povětšinou laikové ve vztahu k dané zdravotnické odbornosti, většinou podlehlí výjimečně silnému a až agresivnímu lobbingu „školáků“ zaměřenému výhradně na partikulární a z velké části ekonomické zájmy a na jednoznačné a konkretizované apely ze strany lékařů nebrali ohled (signifikantní je např. střet stanoviska senátního výboru pro vzdělávání se stanoviskem senátního výboru pro zdravotnictví).*
- b) *Nad rámec výše uvedeného je vhodné uvést, že řada poslanců, ať již koaličních či opozičních, výrazná doporučení lékařských kapacit akceptovala, resp. jejich stanoviska byla s těmito ve shodě. V této souvislosti lze odkázat na přiložený pozměňovací návrh podaný v průběhu legislativního procesu v poslanecké sněmovně (Sněmovní tisk 289), který navrhoval alespoň upuštění od zavádějící terminologie „školský logoped“ a navrhoval zavedení institutu „Speciální pedagog pro vady a poruchy řeči“ (pro 50 poslanců, proti 55). Paradoxem zůstává, že základním argumentem jak školského lobbingu, tak pro školského logopeda hlasujících poslanců a senátorů, byl poukaz na údajně malý počet klinických logopedů (za situace, kdy klinických logopedů je v ČR cca 900, mnozí poslanci bez ohledu na veřejný seznam vedený Asociací klinických logopedů ČR z.s. odkazovali mimo realitu na toliko cca 200 klinických logopedů). Je třeba však konstatovat, že počet klinických logopedů není odvislý od nich a jejich organizace, ale je výslednicí fungování systému, zejména pak ochoty, resp. neochoty, přísl. státní správy v návaznosti na ochotu či neochotu zdravotních pojišťoven uzavírat s novými klinickými logopedy smlouvy. (Pozn.: Bylo by nad rámec tohoto návrhu popsat např. případ, kdy bez ohledu na písemné žádosti občanů Rožnova pod Radhoštěm nebylo v přísl. správním řízení konaném ve Zlíně umístění ambulance klinického logopeda v daném místě doporučeno, což je podmínkou relevantního zahájení poskytování dané zdravotní služby v konkrétním místě.)*

VI.

Dlouhodobá praxe speciálních pedagogů – školských logopedů (mj. legalizovaná Napadeným zákonem)

1. Na závěr odůvodnění návrhu považujeme za nezbytné odůvodnit konstatování, které opakovaně odeznělo, a totiž, že zavedení právní úpravy, tj. ust. § 2 odst. 2 písm. e) a § 18a do Napadeného zákona (prostřednictvím novely zák. č. 183/2023 Sb.) není toliko navozením nového stavu pro dosud neexistující praxi (činnost speciálních pedagogů), ale v podstatě též protiústavní legalizací dlouhodobě trpěného protiprávního stavu. Zmíněné připomenutí je významné z toho důvodu, že tvrzení o nepřijatelné praktické aplikaci nové (napadené) právní úpravy ze strany speciálních pedagogů není pouze spekulativním předpokladem, ale jednoznačně doložitelnou dlouhodobou praxí vykonávanou „školskými logopedy“, resp. školskými celotýdenními „Logopedickými poradnami“.

V návaznosti na výše řečené lze v první řadě poukázat mj. na tu skutečnost, že již 11.8.2006 vznikla Asociace logopedů ve školství, z. s., a to zřejmě v návaznosti na opakovaně

prosazovanou novelu školského zákona, která však ve finále ani napodruhé neprošla a věc se z legislativního procesu vrátila zpět na MŠMT ČR. Bez ohledu na vznik uvedeného spolku lze však zejména odkázat na běžnou a letitou praxi provozovanou v tzv. soukromých logopedických poradnách speciálními i jinými pedagogy. Téměř pro všechny tyto poradny, fungující mnohdy i více než 10 let, platí:

- Tyto logopedické poradny jsou na webových stránkách prezentovány jako subjekty poskytující **speciální logopedickou diagnostiku** zahrnující anamnézu, logopedické vyšetření a sestavení plánu terapie, dále pak **speciální logopedickou terapii** na základě zmíněné diagnostiky. Jinak řečeno, v rámci prezentace nabízejí tyto poradny evidentně zdravotní služby, resp. zdravotní péči.
- Provozovatelé těchto logopedických poraden (jednotlivci nebo skupiny pedagogů) zároveň uvádí, že uvedenou **logopedickou péči neposkytují na základě smluv se zdravotními pojišťovnami** (i po přijetí novely Napadeného zákona je podobný postup vyloučen), aby téměř bezprostředně odkázali na **ceník logopedických služeb**, v nichž se cena za vstupní diagnostiku či „vstupní setkání“ pohybuje v částkách od 900,- Kč do 2.500,- Kč až 3.000,- Kč, ceny následných terapií v trvání jedné cca 30 min. se pohybují obvykle od 300,- Kč do 600,- Kč mj. s možností kupovat „balíčky“ 10-ti terapií např. s celkovou slevou 200,- Kč. Jelikož mnohé z těchto prezentací poukazují přímo na terapie konkrétních logopedických vad, např. vývojovou dysfázii, koktavost apod. (o diagnostice nemluvě!), je zřejmé, že **hotovostní úhrady za tuto zjevně zdravotní péči jsou nezákonné a protiústavní (viz čl. 31 Listiny), neboť tato péče je v rámci praxe klinických logopedů hrazena z veřejného pojištění na základě smluv se zdravotními pojišťovnami při stanovení detailních výpočetních kritérií.**
- Jako příklad lze uvést nabídku Mgr. M. J., která „*nabízí logopedickou diagnostiku, skupinovou terapii atd.*“, přitom v rámci prezentace zcela bezostyšně uvádí, že „*logopedie se zaměřuje na zdravotnickou logopedii řešící hlavně vážné logopedické vady ..., které lze díky logopedii odstranit či zmírnit, např. koktavost, breptavost, ... či poruchy řeči po úrazech, cévních mozkových příhodách apod. Odborná logopedická péče se tak zaměřuje na diagnostiku, terapii poruch, komunikace ...*“.
- Mnohé soukromé logopedické poradny mají běžný celotýdenní provoz a mj. nabízí i on-line terapeutické služby, které mj. většina zdravotních pojišťoven zatím neuznává. V tomto směru je zcela signifikantní praxe „školské logopedky“, resp. od 1.9.2023 Napadeným zákonem uznané školské logopedky, která se výhradně prezentuje jako „LOGOPED“ a prostřednictvím webové adresy www.vyvojreci.cz nabízí vesměs kurzy online (fakticky „léčebné kurzy“), a to zaměřené na výslovnost hlásek, sykavky, vývoj řeči, atd., přitom cena kurzu činí 6.950,- Kč (při možné slevě částku 4.690,- Kč). Na svých webových stránkách tato osoba prezentuje svou kvalifikaci prostřednictvím řady certifikátů, přitom např. certifikát pro terapii „vývojové dysfázie“ nabyta na základě jednu hodinu trvajících „certifikačních seminářů“.

2. Díky dlouhodobě provozované protiprávní praxe „školských logopedů“ se prakticky každý klinický logoped relativně často potýká s důsledky vadné terapie poskytované speciálními pedagogy, mnohdy pak s důsledky neodstranitelnými či těžce odstranitelnými (mj. včasná léčba logopedické vady zahájena v raném věku dítěte je často zásadní, když zpoždění léčby o cca 2 až 3 roky v předškolním věku stačí, aby již pacient nedosáhl možnosti relevantního rozvoje řeči). I když tento návrh neslouží ke konkretizaci vadné péče, na kterou poukazují mj. lékařské

kapacity (viz čl. V/návrhu), je možné pro ilustraci zmínit alespoň tu nejčastější: Záměna vývojové dysfázie s dyslálií (úprava artikulace) podmiňuje přetížení řečové funkce, což velmi často vede k neurotizaci pacienta. Pokud se rodič dítěte obrátí na klinického logopeda po jednom až dvou letech trvání „školské terapie“ dyslálie, dochází u takového pacienta s neurovývojovou vadou (vývojová dysfázie) mnohdy ke koktavosti, tj. těžko odstranitelné vadě, jež je pro daného pacienta celoživotním problémem.

Závěry k čl. VI/b. 1 a 2:

Praxe dlouhodobě provozovaná speciálními pedagogy na úseku logopedie jednoznačně dokumentuje, proč byl na MŠMT ČR návrh institutu „Školského logopeda“ konstituován a jaký účel napadená právní úprava prosazovaná nesmírně silným až agresivním lobbingem pedagogů sleduje. Faktickou podobu této praxe lze jednoduše ověřit např. na těchto webových stránkách:

www.lgpd.cz;

www.tvorivalogopedie.cz;

www.logopediesuspechem.cz;

www.kumperova.cz/celostni-logopedie/;

www.poradna-logrado.cz;

www.logopedie-jihlava-poradna.cz;

www.svet-logopedie.cz;

www.tetamluvka.com;

www.hravalogopedie.cz;

www.poradnaukrasnepani.cz;

www.logopedie-svozilova.cz;

www.logodent.cz;

www.logopediebrno.cz;

www.logopedie-humpolec.webnode.cz;

www.logope.cz; a řada dalších.

VII.

Závěrečný návrh

S ohledem na odůvodnění uvedené v čl. I/ až čl. VI/ tohoto podání navrhovatelé navrhují, aby Ústavní soud vydal po provedeném řízení tento nález:

Dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů ČR se ruší ustanovení § 2 odst. 2 písm. e) a ustanovení § 18a zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění zákona č. 183/2023 Sb., který se mění zák. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

*Skupina senátorů Senátu Parlamentu ČR,
za něž jedná senátor Ing. Zdeněk Nytra,
zast. JUDr. Vladimírem Jirouskem,
advokátem v plné moci*